

op te wijzen dat de Japanse autoriteiten aan het begrip 'trouw zweren' niet de betekenis toekenden die er elders aan gehecht werd, maar met dat al was de Japanse tekst de officiële. Elders werd ook wel een andere tekst aan de gevangenen voorgelegd – in Singapore bijvoorbeeld eind augustus een die luidde: '*I, the undersigned, hereby solemnly swear on my honour that I will not, under any circumstances, attempt escape*' – ook die tekst gaf moeilijkheden, want in de Britse en Australische reglementen stond dat Britse en Australische militairen, waren zij krijgsgevangen gemaakt, de plicht hadden om te pogen te ontsnappen. Door alle in Singapore geconcentreerde gevangenen: ruim dertienduizend Britten, tweeduizend Australiërs, werd het ondertekenen van de verklaring geweigerd. Hier was het ondertekenen niet een Japans bevel maar een verzoek. Alle gevangenen werden vervolgens door de Japanners op een open veld bijeengebracht waar slechts twee waterkranen waren, en zij kregen niets te eten. De hogere Britse en Australische officieren maakten het de Japanners duidelijk dat van inwilliging van hun verzoek geen sprake kon zijn – de zaak zou er anders voorstaan indien er een Japans *bevel* uitging, want dan zou men later kunnen stellen dat men louter onder dwang had getekend. Het bevel kwam en nu werd getekend.

Op Sumatra (dat evenals Singapore onder het Japanse Vijf-en-twintigste leger ressorteerde) werd eveneens van de krijgsgevangenen gevergd dat zij schriftelijk zouden beloven niet te vluchten. Ten aanzien van de reacties weten wij slechts dat van de bij Medan opgesloten krijgsgevangenen van het Knil de meesten aanvankelijk weigerden. 'Toen hebben', zo vernam midden september '42 een bij Medan geïnterneerde vrouw,

'de Jappen alle officieren opgesloten en hen een paar dagen laten verhongeren. Ze hebben alleen een beetje soep gekregen en warm water te drinken gehad. Totdat ze het niet meer konden volhouden en zo gedwongen werden om te tekenen. Maar dat is onder dwang gegaan en dan heeft het niet veel waarde.'

Op Java werd begin juli het afleggen van de verklaring waarin de woorden 'trouw zweren' voorkwamen, gevergd van alle krijgsgevangenen die in het kampement van het Xde bataljon in Batavia opgesloten waren. De hoogste Britse, de hoogste Australische en de hoogste Amerikaanse officier, resp. *Air Vice Marshal* P. C. Maltby, *Brigadier* A. S. Blackburn en *Colonel* A. G. Searle, weigerden en gaven dit als instructie

¹ T. van Eyk-van Velsen: *Dagboek. Vrouwen op Sumatra achter Japans prikkeldraad* (1983), p. 38 (19 sept. 1942) (verder aan te halen als: Van Eyk-Van Velsen).